

ECOUL ISTORICULUI ACT AL NAȚIONALIZĂRII IN PRESA TULCEANĂ

Olimpiu Vladimirov

Presă tulceană a evoluat, încă de la începutul existenței ei, în strinsă legătură cu principalele momente politice și economice din istoria patriei, actul naționalizării constituind în acest context punctul de plecare spre o tematică complexă și inedită în domeniul tratării problemelor economice și social-politice ale județului.

Cunoscute fiind puternicele trăsături agraro-piscicole care au dominat economia județului Tulcea până în anii 1948—1950, ca urmare a unor teorii care pretindeau că industria nu se poate dezvolta din lipsa unor tradiții tehnice și a condițiilor naturale care „predestinaseră” România de a fi o țară agrară, „complementară” economiei țărilor capitaliste, ni se pare remarcabil a urmări felul cum și-a dovedit utilitatea socială a cuvintului tipărit ziarul județean „Tulcea Democrată”, organ al Blocului Partidelor Democratice, în marile confruntări ale acelei epoci.

Astfel, în perioada premergătoare memorabilului eveniment (februarie—mai 1948) spații largi în coloanele ziarului „Tulcea Democrată” se referă la opera de reconstrucție a orașului Tulcea și a localităților județului, sub titluri ca :

„Cuvintul plugărimii din plasa Babadag la reconstrucția țării” (nr. 66), „Pilde grăitoare de muncă voluntară” din care aflăm că într-o singură zi au ieșit la muncă voluntară pentru repararea și întreținerea șoselelor județului 36 493 cetățeni care au săpat 138 098 m șanțuri, au transportat 11 476 m³ piatră, au reparat 67 podcețe, au plantat 1109 puieți și au excavat 7 353 m³ terasament, lucrări în valoare de 6 679 175 lei (nr. 68/1948), „Zi de muncă pentru reconstrucție în comuna Crășan” (nr. 69/1948), „Tinerii din UTC din Tulcea se întrec în munca de reconstrucție” (nr. 71/1948), „Brigăzile femeilor democratice în munca voluntară de reconstrucție a județului” (nr. 71/1948). Toate aceste acțiuni au culminat cu grandioasa manifestare a inaugurării șantierului „6 Martie 1945” la care „au participat deputații Vasile Vilcu și Dumitru Olteanu, cînd o masă de 3000 de cetățeni și-a arătat puterea brațelor pusă în slujba țării și a poporului” (nr. 89/1948).

Alte pagini oglindesc multitudinea problemelor referitoare la redresarea economică a întreprinderilor județului, la efortul sporirii producției în toate ramurile de activitate și la lupta hotărâtă pentru realizarea de economii : „La cariera Zebli a început construirea locuințelor pentru muncitori” (nr. 71/1948), „4 șantiere de lucru pentru împăduriri la Letea — C. A. Rosetti, Caraorman, Mahmudia și Somoșva” (nr. 73/1948), „Acțiunea de redresare sanitară din județul Tulcea continuă” în care se menționează că la 29 februarie 1948 s-a încheiat acțiunea de combatere a tifosului exantematic și că în județ se pregătește „bătălia sanitară nr. 2” care va fi contra malariei, în care scop în școlile primare s-a introdus zilnic o jumătate

de oră pentru igienă (nr. 73/1948), „Reorganizarea stațiunilor de mașini. Tractoare, tractoriști și specialiști permanenți pentru județul Tulcea” (nr. 77/1948), „Minerii carierei Deruban-Turcoaia au depășit producția cu 160 la sută” (nr. 82).

Ni se par demn de relevat, din exemplificările de mai sus, cele două direcții principale urmărite în desfășurarea evenimentelor: întâi, sublinierea prezenței întregii populații a județului, de la elevii la muncitori și de la plugari la intelectuali, la eroica muncă de reconstrucție și apoi efortul de a se prezenta aspecte din toate domeniile de activitate economică și socială (minerit, agricultură, pescuit, construcții, asistență medicală, cultură, etc), de la sate și de la orașe, fiecare domeniu cu specificul și complexitatea sa.

De asemenea, proclamarea istorică a actului naționalizării este consemnată printr-o simplitate și concizie relevante: „Bogățiile furate de fostul rege și familia lui au fost înapoiate poporului. Averi uriașe, stoarse de fosta familie regală din munca și suferințele poporului au trecut acum în folosința statului (nr. 85/1948).

Deși principalele întreprinderi naționalizate pentru stat, pe cuprinsul județului se pot enumera în câteva rânduri (2 fabrici de industrializare și comercializarea lemnului — Avramide Cleper și Elefterie Cuculas —, o fabrică de piele și talpă — Societatea „Talpa” —, o fabrică de făină și ulei — Avramide Adrian —, o fabrică de conserve, mezeluri și afumături — Societatea „Praga” —, o fabrică de ulei comestibil — Societatea „Olivia” —, o fabrică de paste făinoase — Efrimov Gavrilă —, o brutărie — Cristu Melaro —, 8 mori și 3 prese de ulei, toate în orașul Tulcea, în timp ce în alte localități ale județului s-au naționalizat 25 mori acționate mecanic din care 13 avind ca anexe prese de ulei, precum și 4 prese de ulei, menționate ca întreprinderi principale la Dăeni, Cerna, Isaccoa și Caracalliu), ziarul „Tulcea Democrată” prezintă, la mai puțin de o lună de zile de la memorabilul eveniment, un document articol de sinteză intitulat „Roadete naționalizării faceșă se arate” (nr. 90/6 iulie 1948).

Lozinci mobilizatoare („Trăiască PMR înfăptuitorul actului revoluționar al naționalizării”, „Să demascăm pe cei care sabotează interesele poporului”, „Sătenii, faceți din cooperativa voastră inima satului”, „Plugarii, întovărășiți-vă la muncile agricole”) sînt publicate în această perioadă în fiecare număr al ziarului, stimulînd vigilența și aprinzînd în conștiința fiecărui om marile răspunderi ale unui timp de intense prefaceri sociale. Întreaga problematică își găsește prezentarea într-o mare varietate de penuri ziaristice, de la știri la reportaje și de la anchete la articolele de sinteză de specialitate, grupate în rubrici cu apariție periodică precum „Pagina reconstrucției”, „Colțul tineretului”, „Pagina femeii”, etc.

Concomitent cu susținerea politicii de refacere a economiei, ziarul „Tulcea Democrată” s-a aflat și în primele rânduri ale luptei pentru combaterea sabotajului economic și al speculei, pentru demascarea și izolarea forțelor reacționare: „Tără-nimea ajută la demascarea speculanților și evazionistilor fiscali” (nr. 70/1948), „Elementele necinstite ce au condus cooperativele sînt demascate de muncitori” (cazul Ion Bădulescu din Babadag, consilier la cooperativa „Progresul”) nr. 78/1948 sau „Iată cum sabotau patronii întreprinderilor particulare interesele poporului muncitor” (nr. 89/1948) în care sînt comentate cazurile Avramide — Cleper, frații Lichiardopol (societatea „Olivia”), Teodoru (societatea „Praga”), utolnița Gh. Hrisafi, demascîndu-se faptul că aceștia au dosit 218 pinze de gater, curele de transmisii, piese de mașini, chimicale și motoare, sau declarațiile mincinoase ale acelorași frați Lichiardopol după care capacitatea fabricii ar fi de 24 t/lună în loc de 30—32 t/lună, ceea ce a dus la greutatea în depozitarea producției (nr. 91/13 iulie 1948).

Perspectivile pe care le-a deschis înfăptuirea actului naționalizării în județul Tulcea sînt concentrate în câteva articole de sinteză dintre care ne-au reținut atenția următoarele: „Valorificarea bogățiilor naturale — industrializarea stufului deschide noi perspective industriei de hirtie” (nr. 75/1948), „O mare operă pentru apărarea sănătății poporului a fost organizată și începută de sindicatul sanitar tulcean” (nr. 92/1948), precum și „Cu credite de investiții acordate de guvern se expune importante lucrări de construcție” (nr. 97/1948).

1) Arhivele statului, Tulcea, Fondul Prefectura Jud. Tulcea, Serviciul A-tiv Dosar 2008/1948.

Începînd cu luna decembrie 1948, în paginile ziarului „Tulcea Democrată” încep să-și facă loc, tot mai frecvent, articole, știri și comentarii cuprinzînd elemente ale noii atitudini față de muncă, primele începuturi ale întrecerii socialiste, aspecte ale luptei pentru economisirea de timp și materiale în toate sectoarele de activitate. Astfel, din nr. 112 și 114 ale ziarului aflăm despre faptul că la Isaccoa căminul cultural „Biruința” provocă la întrecere căminul cultural din comuna Niculișel, despre întrecerile socialiste între Oficiul de telefoane Tulcea și Oficiul de telefoane Călărași, despre acțiunile întreprinse de comitetul UFDR al plășii Tulcea în comunele Nicolae Bălcescu, Carcaliu și Mahmudia.

În acest mod, ziarul „Tulcea Democrată” — s-a afirmat ca un instrument activ și eficace în lupta pentru transformarea revoluționară a societății, contribuind, prin creșterea combativității cuvîntului scris, la hotărîrea oamenilor muncii de pe aceste meleaguri de a-și spori eforturile în lupta pentru făurirea, în România, a societății socialiste multilateral dezvoltate.

L'ECHO DE L'ACTE HISTORIQUE DE LA NATIONALISATION DANS LA PRESSE DE TULCEA

Résumé

Après la présentation de principaux objectifs économiques nationalisés sur le territoire du département de Tulcea, l'auteur suit la réflexion de l'accomplissement de grandes desiderata à l'acte historique de la nationalisation dans les pages du journal „Tulcea Democrată”.

L'ouvrage fait des références tant de la période d'avant le memorable événement (février-mai 1948) mentionnées les plus importantes problèmes industriels (redressement qui suit immédiatement le moment de la nationalisation (juillet — décembre 1948), en remarquant l'attitude des forces réactionnaires, les perspectives ouvertes par la réalisation de cet acte pour le développement économique du département de Tulcea.

Tous les aspects mentionnés ci-dessus ont été mis en revue par le contenu des matériaux parus dans les colonnes du journal „Tulcea Democrată”, commençant avec les nouvelles de chaque jour et les informations économiques jusqu'aux articles d'analyse et synthèse. On apprécie dans ce sens que en même temps que le profil économique du département était agraire, les problèmes de l'industrialisation ont occupé une place vraiment importante dans la presse du temps, étant de même traitées dans un mode compétent et diversifié, en fonction de chaque thème abordé.

On démontre ainsi l'affirmation du journal „Tulcea Democrată” comme un instrument actif et efficace dans la lutte pour la transformation révolutionnaire de la société, en démontrant l'influence et l'efficacité de mont imprimé pendant les grandes confrontations sociales d'une période d'importance historique.